

PLEBISCYT NA WARMII I MAZURACH W 1920 ROKU

niepodległa

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
Delegatura w Olsztynie

KIEDY

W LISTOPADZIE 1918 R.

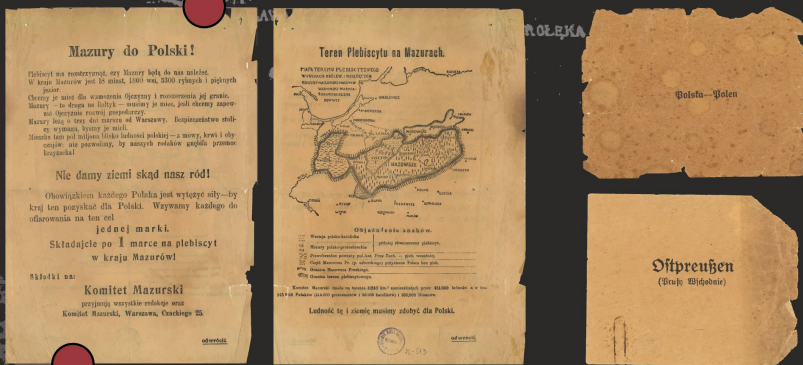
POLSKA ODZYSKAŁA NIEPODLEGŁOŚĆ, JEDNYM Z NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW POZOSTAWAŁA KWESTIA GRANIC. W KONTEKŚCIE PRUS WSCHODNICH ZACZĘTO CZYNIĆ ZABIEGI O WŁĄCZENIE DO OBRADZAJĄCEGO SIĘ PAŃSTWA ZIEM ETNICZNIE POLSKICH.

Decyzją mocarstw obradujących podczas konferencji pokojowej w Wersalu, o losach Warmii, Mazur i Powiśla miał zdecydować plebiscyt.

Decyzja - plebiscyt

Podczas przygotowań do plebiscytu Niemcy korzystali z faktu posiadania własnej administracji, policji, wojska, środków finansowych i większej liczby ludzi. Innym równie niekorzystnym posunięciem dla strony polskiej było dopuszczenie do głosowania wszystkich urodzonych przed 1905 r. na terenie plebiscytowym i mającym ukończone 20 lat. W ten sposób prawo głosu otrzymało dodatkowo 157 tys. osób, które urodziły się na Warmii i Mazurach, ale w większości od wielu lat mieszkały w zachodnich Niemczech.

Ulotka Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego (awers i rewers)

Kartki plebiscytowe

Nierówna walka

Mimo to działacze polscy latem 1919 r. powołali Mazurski Komitet Plebiscytowy i Warmiński Komitet Plebiscytowy, które miały koordynować działania strony polskiej. Z miesiąca na miesiąc polska akcja propagandowa na terenach plebiscytowych przybierała na sile. Zaczęto prowadzić kursy agitatorów i kolportować prasę, a w listopadzie 1919 r. powstał Mazurski Związek Ludowy stawiający sobie za cel uświadamianie ludności mazurskiej.

Komitet Narodowy Polski. Siedzą od lewej: Maurycy Zamojski, Roman Dmowski, Erazm Piłtż

Wiec plebiscytowy

Głosowanie

Wszelkie próby propolskiej działalności były ograniczane lub likwidowane przez administrację i stosujące terror bojówki niemieckie, co znacząco przyczyniło się do zmniejszenia zasięgu oddziaływania. Tego typu zachowania strony niemieckiej powodowały, że szanse Polski w plebiscycie coraz bardziej się zmniejszały. Stan ten utrzymał się aż do dnia głosowania - 11 lipca 1920 r., kiedy to w okręgu olsztyńskim na Prusy Wschodnie oddano 363 209 głosów, a na Polskę 7980. Wynik ten oznaczał, że do Polski przyłączono tylko trzy wsie z ówczesnego powiatu ostródzkiego tj. Groszki, Lubstynek i Napromek. Plebiscyt choć przegrany, to jednak naznaczony fałszerstwami wyborczymi i kontrolą głosowania przez żandarmów niemieckich, uświadomił opinii międzynarodowej istnienie kwestii polskiej w Prusach Wschodnich.

Oficjalne przekazanie terenu plebiscytowego administracji niemieckiej w gmachu rejencji olsztyńskiej, VIII 1920 r.

Dzień głosowania, 11 VII 1920 r.

Obrażenia mężczyzny po napadzie bojówki niemieckiej

Pomnik Bogumiłowi Linki w Olsztynie, który zmarł 29 III 1920 r. w wyniku pobicia przez bojówki niemieckie.

WARMIA I MAZURY W XX WIEKU